„Počkejte tady, kamarádi! Uháním pro pomoc!“

DIVADLO ALFA

LEGENDA BATLIČKA:
NA VLNÁCH DOBRODRUŽSTVÍ

Napsali: Otakar Batlička a kolektiv

Režie: T. Legierski, asistent režie: P. Vydarený,
dramaturgie: E. Houserová, P. Kosová,
výprava: K. Czech, hudba, ruchy: P. Vydarený

Hrají: A. Ballayová, K. Franková, R. Mašková,
D. Horečný, J. Jelínek, R. Kroupar, P. Vydarený
Technika: A. Kolovrat, P. Hejzek, M. Šolc

Inscenace je určena dětem od 9 let

METODICKÝ LIST
LEGENDA BATLIČKA: NA VLNÁCH DOBRODRUŽSTVÍ

Obsah:

I. Dramaturgický úvod
II. Tvůrčí tým
III. Autor předlohy Otakar Batlička
IV. Vzdělávací oblasti
V. Aktivity před návštěvou divadla
VI. Aktivity po návštěvě divadla
VII. Nabídka workshopu k inscenaci
Přílohy (kvízy, doplňující informace)
Kvíz 1,2
Cestovatelé
Radioamatéři a časopisy

I. Dramaturgický úvod

Dobrodružství, morální hodnoty a hrdina, který se nebojí postavit za to, co je v dané situaci správné. To jsou pro tvůrčí tým nové inscenace „Legenda Batlička: Na vlnách dobrodružství“ hlavní důvody, proč vám chtějí vyprávět příběhy Otakara Batličky. Zapomenutého cestovatele, autora více než stovky příběhů pro děti a dospívající (ale i dospělé snílky). ***Člověka, který neváhal položit život pro svoji vlast.*** A proto si nezaslouží zůstat v zapomnění.

Otakar Batlička byl ***současník Jaroslava Foglara***, osobně se potkali v redakci Mladého hlasatele. Batličkovy krátké dobrodružné příběhy jsou však na rozdíl od Foglarových zasazované do exotických prostředí, která umožňují pracovat s velkým napětím. Batlička totiž opravdu strávil pár let ve světě, kdy pracoval v cirkuse, na plantážích v Argentině a Brazílii, řídil metro v New Yorku. V inscenaci sledujeme Batličku a jeho životní cestu přes nejrůznější dobrodružství, kdy některá skutečně zažil, o jiných jen psal. Sledujeme, jak se dostal k radioamatérství a skrze něj byl schopen ***připojit se aktivně k odboji proti nacismu.***

A podobně jako on si i my můžeme klást v každém příběhu otázku, ***co bychom v dané situaci udělali***. Pomohli bychom kamarádovi nebo ho nechali v kleci? Zařídili bychom nouzové přistání letadla, i kdyby to nebyla naše práce? A jak bychom se postavili k situaci, kdybychom měli zatknout člověka, který si to tak úplně nezaslouží?

Legenda Batlička v sobě propojuje animaci, live cinema (živé snímání akce teď a tady před divákem) a prvky ruchařiny (vytváření realistických zvuků ve studiovém prostředí, často využívané v rozhlase nebo při zvučení filmů). Tyto prvky jsou inspirované ***Batličkovou fascinací technikou*** – narodil se v roce, kdy se narodil samotný film a do kina chodil velmi rád, během života se stal radioamatérem, kterému se jako prvnímu Čechovi podařilo spojit se všemi kontinenty. Zároveň nám tyto inscenační prvky umožňují se spolu s hlavním hrdinou přenést kamkoliv a složit tak pestrost Batličkových příběhů z jednotlivých střípků.

Témata inscenace pak nabízí široké možnosti, ***jak s divadelním zážitkem dále pracovat ve škole***, třeba v hodinách společenských věd, zeměpisu, přírodopisu nebo historie. A tyto metodické listy vám nabízejí návrhy způsobů takové práce.

Přejeme vám hluboké divadelní zážitky.

Tvůrčí tým Divadla Alfa

II. Tvůrčí tým

Tomsa Legierski (*1982)

Režisér, herec, mim, performer. Absolvent bakalářského studia na HAMU obor pantomima, v jeho průběhu se účastnil tříměsíční stáže v Berlíně (Die Etage obor pantomima a autorská tvorba). Vystudoval KALD DAMU obor režie pod vedením Josefa Krofty a Jiřího Havelky. Dlouhodobě vede pantomimické dílny a workshopy u nás i v zahraničí. Spolupracuje s kamennými scénami I nezávislými skupinami, působí jako pedagog na KALD DAMU.

V plzeňském Divadle Alfa hostoval poprvé jako režisér inscenace „ALFA farma“ (2018), která se vzdáleně inspirovala dílem G. Orwella, především jeho antiutopickým románem „Farma zvířat“ z roku 1945. V roce 2020 nastoupil do Alfy jako kmenový režisér. Nastudoval tu zatím inscenace Spáčka a vřeteno, Pohádky z Ošemetna, O třech synech, Putování dobrého Hanse Böhma Evropou nebo Pádístepí, náčelník Bizonů. V roce 2022 režíroval v rámci česko-polské koprodukce inscenaci The Simulator v polském Bialystoku.

Kromě Alfy působí také jako herec a režisér ve Studiu Damúza (Detektiv Lupa a tajemná věž, Superkluk atd.). Dále hostoval jako herec nebo režisér v pražském Divadle Ponec, Jatka 78 nebo v českobudějovickém Malém divadle. V rámci pohybové spolupráce participoval na inscenacích v pražském Dejvickém divadle nebo ústeckém Činoherním klubu. Spolupracuje také jako herec na zahraničních filmových projektech. Pravidelně pracuje v letním divadelním workshopu s mentálně postiženými lidmi.

Karel Czech (*1987)

Vystudoval Divadelní akademii múzických umění v Praze obor alternativní a loutkové divadlo. Většinu jeho práce tvoří divadelní scénografie, jak na činoherních, loutkových, tak i alternativních scénách, pracuje převážně v Čechách a na Slovensku, spolupracoval například s Divadlem loutek Ostrava, Divadlem Alfa v Plzni, Divadlem Drak v Hradci Králové, Studiem Ypsilon, Divadlem Lampion v Kladně, Národním divadlem Brno, Divadlem F. X. Šaldy v Liberci, na Slovensku pak ve Starém divadle Karola Spišáka v Nitre, Bábkovém divadle v Žilině, Bábkovém divadle v Bratislavě, Divadlem z Pasáže v Banské Bystrici. Věnuje se však i kostýmní tvorbě, výrobě loutek, ilustraci, komiksu, plakátové tvorbě a jiným grafickým pracem a konzultacím v oblasti nových materiálů pro divadelní a filmovou tvorbu. Mimo Jakuba Nvoty patří mezi stálé spolupracovníky Šimon Spišák a Tomsa Legierský. S Divadlem Alfa poprvé spolupracoval na inscenaci Alfa farma (premiéra 2018) a dále například na Pohádkách z Ošemetna (2021) a především na úspěšné inscenaci Putování dobrého Hanse Böhma Evropou, za jejíž výtvarné zpracování získal ceny na festivalech Skupova Plzeň a PIF v chorvatském Zábřehu.
Karel Czech spolupracoval s týmem Alfy Legierski-Kosová také na pohostinské inscenaci The Simulator v polském Bialystoku a na výjimečné koprodukci s mentálně postiženými herci Staré pověsti neratovské. Mimo Alfu se podílel jako výtvarník například na úspěšných inscenacích pražského divadla D21 Emil čili O Háchovi a Benešův posel.

Petr Vydarený (*1985)

Vystudoval Divadelní akademii múzických umění v Praze obor alternativní a loutkové divadlo.

V současné době účinkuje v mnoha titulech Divadla Alfa, např. je možné ho vidět v hlavních rolích v inscenacích Pozor, Zorro! nebo Pádístepí, náčelník Bizonů. Rovněž pro Divadlo Alfa již složil hudbu k mnoha inscenacím, např. Tři siláci na silnici, Pohádky z Ošemetna nebo Ťuk, ťuk, ťuk. Tučňák?! Hudbě se věnuje také ve volném čase, hraje a skládá pro několik hudebních uskupení. Režijní debut si odbyl

v Západočeském divadle v Chebu, kde režíroval inscenaci na motivy pohádek Miloše Macourka O hrochovi, který se bál očkování (premiéra 2019). Jeho první režijní počin v domovském Divadle Alfa byl Odysseus a v plzeňském Moving Station inscenace Kytice vol.2

Eliška Houserová (*1998)

Divadelní režisérka, dramaturgyně a autorka. Vystudovala činoherní režii na JAMU v Brně, v rámci kterého se účastnila měsíční stáže u portugalské režisérky Manuely Ferreiry během zkoušení site-specific monodramatu Showroom. V rámci své profesionální praxe spolupracovala jak s kamennými institucemi (Městské divadlo Zlín, Divadlo Polárka), tak s nezávislými scénami (Co.labs, Volné divadlo Zlín, Jednou z.s.). Absolvovala také půlroční dramaturgickou stáži v Divadle Drak, kde se také podílela na dramaturgii inscenace Proměna. V rámci své autorské tvorby se účastnila programu Autor v domě v A studiu Rubín v Praze, kde pod vedením Dagmar Fričové, Marie Novákové a Karla Kratochvíla vznikl text O čem nemluvíme, když jsme spolu. Ten byl v Rubínu také uveden formou autorského čtení v režii Lucie Ferenzové. Zajímá ji práce se specifickým prostorem, hraničně-divadelní formy, autorské adaptace literárních děl a možnosti objektového a alternativního divadla.

III. Autor předlohy Otakar Batlička

Otakar Batlička (1895–1942) byl český dobrodruh, cestovatel, spisovatel a odbojář. Narodil se na pražských Královských Vinohradech. V dětství mu zemřela maminka a vyrůstal v komplikovaných rodinných podmínkách. Už jako mladý toužil po cestování – několikrát utekl z domova a nakonec se dostal až do Jižní Ameriky, kde pracoval v různých zaměstnáních, často fyzicky náročných, a potýkal se s neznalostí cizích jazyků. Za první světové války se pohyboval v zahraničí, ale nakonec se vrátil do nově vzniklého Československa.

Po válce se usadil v Praze, oženil se s plzeňskou rodačkou a úřednicí Červeného kříže Martou Špačkovou a začal žít klidnější život. Věnoval se sportu (například boxu a motocyklovým závodům), hrál menší role ve filmech, a hlavně se proslavil jako radioamatér – vybudoval vlastní rádiovou stanici a vyučoval radiotelegrafii. Ve 30. letech začal psát dobrodružné povídky pro mládež, které vycházely v časopisech Mladý hlasatel a Vpřed a získaly si velkou oblibu mezi mladými čtenáři. (A zřejmě také inspiroval svými příběhy svého redakčního kolegu Jaroslava Foglara, třeba povídkou Ježek v kleci.)

Po okupaci Československa nacisty v roce 1939 se Batlička zapojil do protinacistického odboje. Spolupracoval na ilegálním zpravodajství a pomáhal v boji proti okupantům. V roce 1941 byl zatčen gestapem a po krutém věznění byl 13. února 1942 popraven v koncentračním táboře Mauthausen.

V polovině šedesátých let byl Batlička znovu objeven a knižně vyšly soubory jeho povídek s nezapomenutelnými ilustracemi plzeňského rodáka Bohumila Bimby Konečného, řada z nich se dočkala rozhlasové dramatizace. Přesto byl v následujících desetiletích opět postupně zapomenut (i když svůj malý okruh obdivovatelů si trvale udržel).

Dnes se ho Divadlo Alfa snaží opět připomenout jako statečného vlastence, který dokázal spojit dobrodružný život, popularizační práci pro mládež a osobní odvahu v boji za svobodu.

IV. Vzdělávací oblasti

Člověk a společnost

- Rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství
- Utváření pozitivního hodnotového systému
- Rozlišování mýtů a skutečnosti
- Vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty
- Uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů, postojů

Osobnostní a sociální výchova

- Uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci
- Uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů
- Uvědomování si mravních rozměrů různých způsobů lidského chování

V. Před návštěvou divadla

Před návštěvou divadla seznamte děti s názvem představení a předejte jim krátké informace o Otakarovi Batličkovi. Dál můžete využít níže nabízené otázky rozčleněné do několika oddílů:

Otázky na téma cestování:

Jaké znáš české cestovatele?

Jaké znáš současné české cestovatele?

Jak se lišilo cestování před sto lety a dnes?

Které země byste navštívili, kdybyste byli cestovatelé?

Co by sis vzal s sebou? Jak bys chtěl cestovat?

Jak bys využil své zážitky z cestování?

Jak bys mohl získat peníze na své cestování?

Otázky na téma dobrodružství:

Jaké dobrodružství jste někdy zažili?

Jaké dobrodružství byste chtěli zažít?

Otázky na téma hrdina:

Kdo je pro vás hrdina?

Jakou pomoc byste zvládli poskytnout vy?

Co je pro vás zrada?

Kdo je pro vás kamarád?

VI. Aktivity po návštěvě divadla

Jak využít v hodinách

Po návštěvě představení můžete diskutovat o nejsilnějším divadelním zážitku, stejně jako si vybrat z níže uvedených témat. Pro zpestření jsme také pro vás připravili 2 kvízy nebo si s dětmi můžete zahrát KAHOOT.

Touto zábavnou formou – prostřednictvím hry v prostředí Kahoot – můžete reflektovat základní informace k tématům nabízeným v představení. Hra zabere jen několik minut:

Jak spustit kahoot:

- https://create.kahoot.it/share/legenda-batlicka/364a144e-626b-4484-b412-70b4bd8ef7d0

1) přihlásit se nebo založit účet

2) otevřít zaslaný link

3) v pravém menu kliknout na tlačítko Host live

4) vyberte variantu classic mode

5) spustit tlačítkem start

Jak přihlásit žáky:

- žáci se na kahoot připojí pomocí QR kódu, který se vygeneruje spuštěním hry

- žáci si zadají do internetového vyhledávače kahoot.it a zadají číselný kód, který se vygeneruje spuštěním hry

- https://kahoot.it/

Pokud využití divadelního představení chcete věnovat více času, připravili jsme pro vás v přílohách ještě další zajímavá témata a rozšíření.

Přírodopis – gastromapa – co kde mohl Batlička v dané době jíst? Co se kde pěstuje a co tam žije za živočichy? Tehdy běžné odchyty zvířat ve volné přírodě a jejich dovoz do převážně evropských a amerických klecí – ochrana přírody, co se změnilo?

Zeměpis – kde všude ve světě se příběhy odehrávají?

Fyzika – radioamatéři, ponorka, věda a technika v době Batličkova života

Chemie – těžba drahých kovů

Historie – zasazení Batličkova života do historického kontextu, první světová válka – kdo byl ve válce a proti komu, druhá světová válka, monarchie, vznik Československa, kolonie, atd.

Český jazyk – Např. internetový časopis o svých dobrodružstvích (za Plzní, v Plzni, u moře…) nebo smyšlené příběhy o čestných hrdinech, ilustrátoři. Součást třeba video. Viz Mladý hlasatel, Vpřed

Společenské vědy – občanské a lidské postoje, hodnoty, společenská uspořádaní navštívených zemí, sociální nespravedlnost, multikulturní společenství (není výsadou současného globalizovaného světa); hrdinství

Umění – jakými divadelními prostředky jsou vyprávěné příběhy v inscenaci

Občanská výchova – Co byl pro vás nejsilnější zážitek, rozhodli byste se někdy jinak než postavy z příběhů, jakého znáte Čecha, který se proslavil ve světě? Jaké jsou pro nás „Čechy“ typické vlastnosti?

VII. Nabídka workshopu

K INSCENACI LEGENDA BATLIČKA: NA VLNÁCH DOBRODRUŽSTVÍ

Milí pedagogové,

s cílem podpořit naši vzájemnou spolupráci a nabídnout vám nové možnosti propojení divadelních představení s výukou i osobnostním rozvojem dětí jsme pro vás připravili workshop vycházející z principů dramatické výchovy, který kreativně zpracovává hlavní témata a motivy, stejně jako různé možnosti vyprávění příběhu naší inscenace.

- **věková adresa:** určeno dětem od 9 let
- **počet dětí pro workshop:** jedna třída nebo skupina, do 35 dětí. *(v případě vyššího počtu dětí je nutná domluva předem, případně rozdělení na dvě skupiny po max. 20 dětech)*
- **délka trvání workshopu:** 40 min.
- **místo konání:** KLUB Divadla ALFA a STUDIO (*děti se budou pohybovat a sedět na koberci, nutné se zout)*
- **termín:** workshop probíhá v čase před/po divadelním představení tj. od 9:00, resp. 10:30 hod., mezi workshopem a představením je přestávka
- **workshop vedou divadelní lektoři**
- **záměr workshopu:**

Workshop přinese dětem prostor pro objevování divadelního příběhu jiným způsobem, bude rozvíjet jejich empatii, představivost, kreativitu i schopnost spolupráce. Nabídne také možnost uvědomění si důležitosti hodnot v životě člověka a inspiraci pro diskuzi o nich, stejně jako o vztazích a významu každodenních věcí v našem životě.

- **hlavní témata a motivy inscenace:**
  - **cestování a dobrodružství**
  - **odvaha a pomoc**
  - **hrdinství**
  - **spolupráce**
  - **vlastenectví**

- **forma:**

Lektorky se ve workshopu zaměří především na téma spolupráce, hrdinství a různé formy vyprávění příběhu.

Cílem workshopu je podpořit děti v uvědomění si důležitosti spolupráce v našem životě, stejně jako odvahy pomáhat ostatním. Dalším cílem workshopu je ukázat cestu, jakým způsobem můžeme vyprávět příběhy. Děti si vyzkoušejí vytvořit vlastní příběh o hrdinovi a předvést ho ostatním různými formami.

Návaznost na výstupy v RVP: Osobnostní a sociální výchova – průřezová témata

Osobnostní rozvoj

- Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění; cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů
- Sebepoznání a sebepojetí – můj vztah k sobě samému; moje vztahy k druhým lidem
- Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle
- Psychohygiena – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění/relaxace, efektivní komunikace atd.); hledání pomoci při potížích
- Kreativita – cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti dotahovat nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj

- Poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině/třídě; rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech
- Mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc
- Komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků; dovednosti pro verbální i neverbální sdělování
- Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci
- Řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí
- Hodnoty, postoje, praktická etika – analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí;

Český jazyk – očekávané výstupy

- Sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytvoří krátký mluvený projev s dodržením časové posloupnosti
- Dramatizuje jednoduchý příběh

- **Očekávané výstupy:**

Dítě dokáže vědomě spolupracovat s ostatními, převezme odpovědnost za sebe i druhé. Je schopno vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně

zformulovaných větách; domluvit se slovy i gesty; porozumět slyšenému; formulovat otázky, odpovídat, sledovat a vyprávět příběh.

Věříme, že tuto novou možnost, jak s představením pracovat, uvítáte. Těšíme se na vás.
Tým Divadla ALFA